

ODNOSI OBITELJI ŠUBIĆ I NELIPIĆ U XIV. STOLJEĆU

***Sažetak:** Rad analizira povijest porječja Krke u XIV. stoljeću te se posebno fokusira na odnose plemeničkih obitelji Šubić i Nelipić. Također, rad uključuje i strane prodore, poput Mlečana, i konstantnu prisutnost ugarske krune na ovim područjima tijekom vladavine Karla Roberta i Ludovika I. Velik dio povijesti odnosa obitelji Šubić i Nelipić čine zakulisne igre i sklapanja raznih saveza, što rad dokumentira iz godine u godinu, kao i promjene u opsegu teritorija i utjecaja obiju obitelji. Rad se temelji na doktorskom radu Ante Birina, a uključuje i starije izvore relevantne u kontekstu historiografije obitelji Šubić i Nelipić, kao i u kontekstu historiografije XIV. stoljeća.*

Zaključno, naglašen je pregledni karakter rada kojem je glavni cilj ukazati na pojedina otvorena područja u povijesti porječja Krke u XIV. stoljeću i potaknuti daljnja istraživanja i reinterpretacije ovog kompleksnog dijela povijesti i još kompleksnijih odnosa dvaju velikaških obitelji prisutnih na ovim područjima.

Uvod

Tema ovoga rada je analiza povijesnih okolnosti porječja Krke u XIV. stoljeću s fokusom na odnose obitelji Šubić i Nelipić. Polazna i glavna referentna točka istraživanja je recentni doktorski rad Ante Birina, konzična studija na temu hrvatskog velikaškog roda Nelipića. Iako u naslovu tog dokorskog rada stoji prezime Nelipčić, ovaj rad koristi verziju prezimena koja glasi Nelipić. Uzimajući u obzir i studije koje prethode Birinovu radu, ovaj rad uključuje i druge doprinose iz područja historiografije XIV. stoljeća ovoga područja i dviju velikaških obitelji te nastoji doprinijeti razumijevanju kompleksne faze u povijesti porječja Krke.

Prva polovina XIV. stoljeća

Glavnu okosnicu XIV. stoljeća u ovom kraju čini stalno nadmetanje obitelji Šubić i Nelipić, ali i njihovi kratkotrajni sporazumi u svrhu obrane od većih prijetnji u vidu stranih sila. Obitelj Šubić otprije je etablirana porodica, a valja istaknuti da već oko 1221. godine stječe sve posjede od rijeke Krke do mora i grada Zadra, a 1251. godine dobiva od kralja Bele IV. nasljedno pravo te ih se naziva prvo županima, pa knezovima, a naposljetku – banovima (N. Klaić, 1976: 407 – 413). U njihovu su posjedu gradovi Bribir, Ostrovica, Skradin, a kasnije vladaju i Splitom, Trogirom, Šibenikom i Omišom (N. Klaić, 1976: 414 – 442). Od godine 1313. i nadalje njihova moć opada gubitkom Zadra i mnogih drugih područja, kao i pobunama u nekoliko njihovih gradova, a tada se i obitelj dijeli na dvije frakcije.¹ Knez Nelipac spominje se prvi put 1304. godine kao jedan od velikaša koji je prisustvovao događaju organiziranom od strane Pavla I. Šubića.² Rod Nelipčića spominje se i prije, no kneza Nelipca uzimamo kao prvog pretka zamijećenog djelovanja i od čijeg života se može pratiti povijest obitelji u XIV. stoljeću.³ Od početka su Nelipčići u podređenom položaju u odnosu na Šubiće, iako su u hijerarhiji bibrirskih knezova imali visok položaj te se u ispravi Pavla I. Šubića navode odmah iza skradinskog biskupa (Birin, 2006: 16). Nelipčići pokušavaju savladati prvotno jaču obitelj Šubića, što razjedinjene Šubiće teško pogađa.

Prvo desetljeće XIV. stoljeća obilježava relativna skladnost dviju obitelji, sve dok Nelipčići simpatiziranjem kralja Karla Roberta ne dobiju grad Knin kojeg Šubići 1323/24. godine pokušavaju osvojiti.⁴ Kraj tog sukoba je sporazum po-

1 U drugom desetljeću glava obitelji je Mladen II., koji gubi Zadar, moć u Bosni i Humu, a bune se i u Trogiru i Šibeniku. Njegov brat Pavao II. se okreće protiv njega uz pomoć Trogira, a Mladena II. svrgli su 1322. godine. Također, Šubići gube Split i Nin, gradove koje preuzimaju Mlečani. Prva frakcija je bila pod vodstvom Pavla II. koja drži Ostrovicu, a drugom je dirigirao Juraj II. u Skradinu, Omišu i na Klisu. Vlasništvo u Bribiru se nije promijenilo, grad je još uvijek bio njihova zajednička rezidencija. [Laszlo Klemar, 2012: 201, 202]

2 Događanje je zabilježeno ispravom kojom Pavao I. Šubić svojoj prijestolnici Skradinu daje uživanje građanske slobode, što uzdiže Skradin u rang autonomne gradske općine. [Birin, 2006: 16]

3 Kao trogirski saveznik u mirovnom ugovoru 19. srpnja 1244. godine spominje se Nelipac, prvi poznati član obitelji, iako ove dokumente treba uzeti s oprezom jer nemamo drugu potvrdu za njih. Djed kasnijeg kninskog kneza je Izan, čiju rodbinsku vezu sa spomenutim prvim Nelipcem ne možemo točno definirati. Izan je 1253., zajedno s a drugim plemićima, ustupio neke svoje posjede kralju Beli IV., za što im je on dao županiju Drežnik. Sumnju u genealogiju Nelipčića izaziva knez Konstantin koji se u prvom desetljeću XIV. stoljeća spominje kao Nelipčev nećak i knez u Humu, ali se i Mladen II. Šubić 1304. godine titulira kao knez „cijele humske zemlje”, čime zaključujemo kako je Šubić povjerio Konstantinu taj teritorij. S obzirom da bi bilo nelogično da nećak ima veće ovlasti od strica, zaključujemo da je Konstantin zapravo bio stric Izana i Nelipca od kojeg pratimo povijest roda. [Birin, 2006: 13-15]

4 Nakon odlaska kralja u domovinu, Knin se pobunio i otjerao kraljevsku vojsku a kralj šalje vojsku pod zapovjednikom banom Nikolom Omodejevim koji posao ne obavlja već se vraća u Slavoniju. Juraj II. Šubić sklapa savez sa zadarskom općinom 13. veljače 1324. godine, a zatim napada Knin uz pomoć bosanskog bana Stjepana II., no Nelipac, pod čijim nadzorom ostaje Knin nakon odlaska kraljevih ljudi, ojačan četama vojvode Jurja Mihovilovića napada prvi. Zarobljavaju Juraja II. i druge njegove pristaše, a bosanski ban neuspješno preuzima glavnu riječ u napadu na Nelipće. [Birin, 2006: 22-25]

stignut krajem mjeseca ožujka 1325. godine između kneginje Jelene, supruge Jurja II., gradova Splita i Trogira u kojim Nelipac ipak nije uspio na duže vrijeme održati svoju vlast (Birín, 2006: 25). Naime, Split se 18. kolovoza 1327. godine predao pod zaštitu Mlečana kako bi što učinkovitije branio sebe i svoje interese, a Nelipac nije imao vremena baviti se svakim gradom posebno budući da se kralj spremao na novu vojnu (Birín, 2006: 25, 26). Karlo Robert se sprema na napad nezadovoljan ishodom sukoba za Knin, svjestan da se ne može osloniti na svoje podanike s ovih područja. S druge strane, Mlečani sve više pridobivaju područja poput Splita, Trogira, Nina, ali im je stalna smetnja obitelj Nelipčić koja iz svoje prijestolnice, Knina, neprestano nasrće na njihove posjede, posebice šibensku općinu (Birín, 2006: 19). Mlečani su svjesni da moraju pridobiti Nelipčiče budući da pretendiraju na posjede koji su bili ili su još uvijek u rukama Šubića.⁵ Godine 1332. kneginja Jelena Šubić zatvara prometnice Mlečanima i Nelipčičima te iznudiše naknadu za trgovanje, što izaziva otvoreni sukob između nje, s jedne, i Splita i Trogira, s druge strane (Birín, 2006: 30). Općine se obraćaju Nelipcu te sklapaju obrambeni savez 15. veljače 1332. godine.⁶ U predstojećim borbama Šubići su dobro odbijali napade, iako su i Pavao i Juraj Šubić bili zarobljeni. Dana 15. siječnja 1333. godine Jelena, pod pritiskom snažnijih neprijatelja, sklapa s Nelipcem ugovor, koji nažalost nije sačuvan.⁷ U međuvremenu Šubići gube posjede i utjecaj, a Nelipčiči šire svoj teritorij i jako dobro održavaju privid dobrosusjedskih odnosa s Mlečanima praznim obećanjima, dok je istovremeno Šibenik meta pljačkaških napada Nelipčeva brata Izana.⁸ Nelipac je u čestim sukobima sa Splitom i Trogirom zbog spora o dugovima i njihovom neplaćanju (Birín, 2006: 33). Iako se ni položaj Nelipčiča, sa stalnim teretom Mlečana na leđima, ne čini zavidnim, razdor među Šubićima sve se više produbljuje. Jedan ogranak obitelji, Ugrinići, na čelu s Budislavom, vodi sukobe protiv Mladena III., ali mir uspostavljaju tek 14. travnja 1337. godine (Birín, 2006: 34). Naime, Budislav Ugrinić simpatizer je ugarskog kralja, što ga udaljava od vlastite obitelji koja kasnije stupa u odnose s Venecijom. Ugrinić nanosi izravne štete Mlečanima oko Nina 1332. godine, čime se dokazuje kao sposoban vojskovođa, od čega će Nelipčiči

5 Mlečani organiziraju i u studenom 1329. godine, u uvali sv. Arkandela u trogirskom kotaru, sastanak s predstavnicima mletačkih dalmatinskih gradova s temom rasprave „O savezu sa Slavenima, odnosno hrvatskim knezovima”. [Birín, 2006: 29]

6 Nelipac se obvezao braniti općine Splita i Trogira i njihovo stanovništvo od njihovih, a odmah, i svojih neprijatelja, dok su mu oni obećali pomoć od četiri stotine pješaka u borbi protiv svih njegovih neprijatelja, ali ne protiv ugarsko-hrvatskog kralja i podanika mletačkog dužda. Također, u svrhu obrane Splićani grade novu utvrdu na brdu Greben i kako bi što lakše osvojili Klis. [Birín, 2006: 29,30]

7 Iz drugih izvora je poznato da je knezu Nelipcu grad Split obavezan platiti štetu od 5000 libri u pet godišnjih rata, pravo što ga je Jelena prebacila sa sebe na Nelipca. Njen sin Mladen III. u Klisu je tri dana kasnije sklopio ugovor sa Splitom o otvaranju prometnica za njihove trgovačke suradnike, bez potraživanja naknade. [Birín, 2006: 30]

8 Mlečani zahtijevaju trenutno puštanje šibenskih zatvorenika, dok ih Izan pušta tek nakon plaćanja novčane naknade. [Birín, 2006: 32]

kasnije profitirati (Birin, 2006: 30). Također, Budislav Ugrinić je gospodar malog grada Roga i otočića Visovca (V. Klaić, 1974: 97). Nelipčići, svjesni plodne prilike, staju uz Budislava Ugrinića na potpisivanju primirja, pokušavajući što više izvući iz loših obiteljskih odnosa svojih najvećih rivala.⁹ Krajem tridesetih godina XIV. stoljeća prijetnja postaje i bosanski ban Stjepan II., a na rat poziva i papa Benedikt XII. nazivajući Stjepana II. krivovjernikom (Birin, 2007: 36). Nelipac daje podršku papi, prikrivajući svoje prave interese vjerskim razlozima. Papa se obraća najznačajnijim hrvatskim velikašima 22. svibnja 1337. godine i poziva na borbu protiv širenja krivovjerja i na pomoć kninskom knezu Nelipcu.¹⁰ Rat koji je počeo u zimu 1337/38. godine tjera bana Stjepana da se za pomoć obrati kralju Karlu Robertu koji priliku za rat na tom području nije htio propustiti, iako je dosta toga ostalo samo na riječima (Birin, 2006: 37, 38). Napredak bosanskog bana Stjepana uplašio je hrvatske velikaše, a banova vojska pod vodstvom Ostoje i Bogdana Grdoševića u ljeto 1338. godine kreće na Klis.¹¹ Sredinom kolovoza iste godine počinju sklapati primirja s bosanskim banom – prvo Trogir – a potom i Šubići par dana kasnije (Birin, 2006: 39). Sestra kneza Mladena, Jelena, dana je knezu Vladislavu, bratu bana Stjepana za ženu, da bi se mir učvrstio (Birin, 2006: 39). Iako nema spomena Nelipca, pretpostavlja se da je on u tome prisustvovao, ili najmanje sudjelovao, budući da kasnije ne nalazimo nikakve novosti o njegovim daljnjim sukobima s bosanskim banom (Birin, 2006: 39). No, sukobi s Mlečanima se nastavljaju i Nelipac i dalje obeštećuje Šibenik, te se krajem 1341. godine obvezuje platiti odštetu, koju ne plaća, pa mu Mlečani šalju drugog poslanika koji stvar zaključuje primirjem (Birin, 2006: 46, 47). Situacija se opet pogoršava i Nelipac ne poštuje odredbe mira na koje je pristao pregovarajući s poslanicima, što dodatno ljuti Mlečane.

Druga polovica XIV. stoljeća i smjena na ugarskom tronu - Ludovik I.

Kralja Karla Roberta nasljeđuje sin Ludovik I. godine 1342., još željniji posjeda i pokornosti hrvatskih velikaša. Napetost i iščekivanje vojne kralja Ludovika Šubiće navodi da se obrate Mlečanima za pomoć i sklapanju saveza protiv kneza

9 Mir na strani Šubića potpisuju Juraj, Mladen i Pavao, na mletačkoj galiji u skradinskoj uvali. [Birin, 2006: 35]

10 Papa Benedikt XIII. poziva krbavske knezove Budislava, Grgura i Pavla, senjske knezove Dujma i Bartolomeja, kliške knezove Mladena, Pavla i Grgura, ostrovičkog kneza Pavla i ključkog kneza Konstantina. Također, Nelipcu pomoć obećavaju i knezovi gradova Trogira, Splita i Šibenika. [Birin, 2006: 36, 27]

11 Ban je Nelipcu uspio oduzeti Triljski Brod i vratio svoj grad Visuć. [Birin, 2006: 38] Uplašeni Šubići su krenuli u pregovore s ugarsko – hrvatskim kraljem, ali su od istih digli ruke kad su shvatili da kralj ipak neće doći u njihove krajeve. [Birin, 2006: 38]

Nelipca, u kojem sudjeluju svi osim Budislava Ugrinića i Pavla Šubića (Birin, 2006: 54). Nelipac, svjestan potencijalnog saveza više svojih neprijatelja, šalje nacrt mirovnog ugovora u Veneciju, u kojem za loš odnos prema Šibeniku krivi nećaka Konstantina (Birin, 2006: 55). Mir između Mlečana, Nelipca i Šibenika prihvaćen je i potpisan 4. listopada 1343. godine u Roškom slapu na rijeci Krki.¹² Nelipac, kao što je i očekivano, nije poštovao odredbe mira te je napadao i mjesta u šibenskom kotaru, ali je daljnju sudbinu odnosa Nelipca i Mletaka preduhitrila njegova smrt u lipnju 1344. godine.¹³ Kneza Nelipca nasljeđuje njegov sin Ivan Nelipčić koji će za svoga života pridobiti obitelji područje po kojem su poznati – županiju Cetinu (Birin, 2006: 62). U doba Ivanove mladosti, njegova majka Vladislava vodi njegove poslove pa tako se i pritisnuta napadima slavonskog bana Nikole Banffyja priklanja kralju Ludoviku 1344. godine (Birin, 2006: 65). Knez Nelipčić, Konstantin, nastavlja nanositi štete Šibenčanima, što tjera Mlečane da opet šalju poslanika koji s opunomoćenicima kneginje Vladislave sklapaju sporazum 20. ožujka 1345. godine.¹⁴

Što se tiče Šubića, njihovi utjecaji slabe polovicom stoljeća, dok ugled Budislava Ugrinića sve više raste.¹⁵ Budislav se priklanja ugarsko – hrvatskom kralju Ludoviku koji mu priznaje posjede, dok je ostatak obitelji još uvijek čvrsto uz Mlečane. Šubići ulaze u drugu polovicu stoljeća obeščašćeni, spali su samo na posjed Skradina, nakon smrti kneginje Jelene na Klisu (Birin, 2006: 80). Iako kralja Ludovika I. Anžuvinskog na početku vladavine nitko nije shvaćao kao ozbiljnu prijetnju, svojim pohodima i prisutnošću u ovim krajevima zaintrigirao je sve ondašnje velikaše. Tako se i Mlečani počinju brinuti za područja pod svojom vlašću. Kralj Ludovik se upliće i u mletačko-genoveški rat, potpisujući s Genovom sporazum 22. listopada 1352. godine o zajedničkom uništenju Mlečana i podjeli teritorija, pri čemu Ludoviku pripada Dalmacija (Birin, 2006: 78). Planirajući napade na mletački Zadar, Ludovik pomoć dobiva i od kneza Ivana Nelipčića, koji opsjeda Klis uz pomoć bana Nikole (Birin, 2006: 81). Ugari napadaju Mlečane dolazeći pred trevišku marku, dok hrvatski ban Ivan Čuz osvaja Split,

12 Mir je uključivao rušenja pojedinih utvrda koje su građene u svrhu ratovanja, oslobađanje ratnih zarobljenika, Nelipčevo polaganje jamčevine, plaćanje odštete i obećanje o održavanju dobrih odnosa sa Šibenskom općinom. S druge strane, Nelipac i njegov sin dobili su mletačko građanstvo i obećano im je vraćanje svih zaplijenjenih dobara. [Birin, 2006: 55-59]

13 Knez Nelipac i njegov nećak Konstantin poharali su mjesto Brnjicu (Benicu) u proljeće 1344. godine, a zatim su udarili i na kliškog kneza Mladena III. [Birin, 2006: 61]

14 Mlečani su bili zabrinuti zbog prodiranja slavonskog bana Nikole Banffyja, koji u rujnu 1344. godine dolazi pred Klis i nagovara Vladislavu, udovicu kneza Nelipca, da se pokloni kralju Ludoviku. Ona ustrašena to i čini, predajući u njegove ruke Klis i druge posjede koje ima naslijediti njen sin Ivan. Slavonski ban se zadovoljan vraća domu, a Ludovik oprašta Vladislavi i njenom sinu prijašnju nevjeru. Kneginjini opunomoćenici su Desina i Radoslav Slavičić od Badnja, koji obećavaju da uz naknade kneginja Vladislava snosi i odgovornost za postupke kneza Konstantina. [Birin, 2006: 65-68]

15 Bosanski ban Stjepan II. Kotromanić preporučuje mletačkom duždu knezove Budislava Ugrinića i Ivana Nelipčića kao potencijalne saveznike. [Birin, 2006: 73]

Trogir, Šibenik i Zadar, što tjera Mlečane da 18. veljače 1358. godine sporazumom predaju Ludoviku cijelu Dalmaciju (Birin, 2006: 81). Sukladno zaslugama, knez Ivan Nelipčić bogato je darivan od strane kralja Ludovika koji mu daruje županije Sane, Vrbas i Cetinu (Birin, 2002: 82).

Ivan se iz nepoznatih razloga 1365. godine odlučuje na zamjenu teritorija s kraljem Ludovikom, vraćajući županiju Cetinu, a dobivajući zauzvrat humsku zemlju s gradovima Novim i Imotskim.¹⁶ Neodlučni Ivan Nelipčić u ispravi od 9. listopada 1372. godine opet se spominje kao gospodar županije Cetine sa svim njenim stanovnicima, naseljima i zemljama.¹⁷ Nasljednik kneza Ivana Nelipčića njegov je sin Ivaniš kojeg je, budući da je imao svega par godina u trenutku smrti oca, na prijestolju zamijenila majka Margareta (Birin, 2006: 91). Strahovlada nad Šibenikom se nastavlja te se oni u više navrata žale kraljici Elizabeti s pritužbama na račun Ivaniševih Vlaha (Birin, 2006: 92). Smjene se dešavaju i na ugarskom prijestolju gdje Ludovika nakon smrti 1382. godine nasljeđuje kći Marija, potjerana par godina nakon, a nju nasljeđuje napuljski kralj Karlo koji biva ubijen u dvorskoj uroti (Birin, 2006: 92). Pobune odmah počinju buktati, kraljica Elizabeta posjećuje sporna područja, a Ivaniš Nelipčić ostaje na strani Žigmunda koji je u međuvremenu okrunjen krunom sv. Stjepana (Birin, 2006: 92, 93). Bosanski ban Stjepan Tvrtko I. ulazi u suradnju s pobunjenima te osvaja Klis, Ostrovicu, Knin i Split koji se obraća Nelipcu i drugima za pomoć.¹⁸ Ponovno udruženi protiv zajedničkog protivnika 6. listopada 1387. godine sklapaju sporazum Nelipčići, Split, Šibenik i Ugrinići protiv Stjepana Tvrtka te mu se, nakon vojnog neuspjeha, pokoravaju (Birin, 2006: 94, 95). Na strani kralja Žigmunda ostaju Zadar i Skradin, a Ivaniš postaje trogirski knez.¹⁹ Šubići su tada u nezavidnoj poziciji, zbijeni u Skradinu, jedinom posjedu koji im je preostao. Naime, 1387. godine bosanski kralj Stjepan Tvrtko I. im osvaja Klis, a godinu dana nakon toga Žigmund osvaja i Skradin (Birin, 2006: 96).

16 O vlasti Ivana Nelipčića u ovom području, nažalost, ima samo malo dokumenata. [Birin, 2006: 87]

17 Potvrđena su mu prava na gradove Čačvinu, Sinj, Peć i Travnik u Cetinskoj županiji, Brečvo u Kanjanskom polju i Kamičak u kotaru Promina, a sve prijašnje isprave iz razdoblja 1365 – 1372. godine su poništene. [Birin, 2006: 87]

18 Između ostalih se obraćaju i Ugrinićima od Roga. [Birin, 2006: 94]

19 Ivaniš hara Trogirsku općinu nakon njihova odbijanja sporazuma protiv Stjepana Tvrtka. Obitelji koje su bile na strani Žigmunda, i odmah time, protjerane iz grada Trogira, zaklon su našle kod Nelipčića i odužuju im se imenovanjem Ivaniša za kneza. Kasnije vode sporove o isplatama kneževskih plaća knezu Ivanišu. [Birin, 2006: 95]

Zaključak

Povijest porječja Krke u XIV. stoljeću je iznimno kompleksan vremenski period koji još uvijek sadrži određene konfuzije i još uvijek ostaje podložan interpretaciji. Cilj ovog rada bila je objektivna i pregledna prezentacija događaja XIV. stoljeća na području porječja Krke, usmjerena na odnose između obitelji Šubić i Nelipić. Također, rad uključuje i strane pretendente na ovaj teritorij, poput Mlečana i stalnog nadzora ugarskih kraljeva Karla Roberta i Ludovika I., koji su se smijenili na tronu tijekom XIV. stoljeća. Zaključno, ovaj rad je polazna točka a njegov je cilj bio ukazati na pojedina otvorena pitanja povijesti porječja Krke XIV. stoljeća i potaknuti daljnja istraživanja.

Literatura:

1. Birin, Ante (2006.): *Knez Nelipac i hrvatski velikaški rod Nelipićića: doktorski rad*, mentor: prof. dr. sc. Raukar, Tomislav, Zagreb: Filozofski fakultet: Odsjek za povijest.
2. Karbić, Damir (2008.): Šubići i Nelipići – Međusobni odnosi, u: M. Menđušić, D. Marguš /ur./ *Miljevci u prošlosti (s pogledom u budućnost): zbornik radova sa znanstvenog skupa Miljevci u prošlosti (s pogledom u budućnost)*, Drinovci-Visovac: Miljevački Sabor, 129-144.
3. Klaić, Nada (1976.): *Povijest Hrvata u razvijenom srednjem vijeku*. Zagreb: Školska knjiga
4. Klaić, Vjekoslav (1975.): *Treće doba: vladanje kraljeva iz raznih porodica (1301-1526)*, knjiga druga iz ciklusa *Povijest Hrvata od najstarijih vremena do svršetka XIX. stoljeća*, Zagreb: Nakladni zavod Matice Hrvatske.
5. Laszlo Klemar, Kosjenka (2012.): *Bribir (Varvarija) i organizacija teritorija od antike do Šubića: doktorski rad*, mentor: prof. dr. Jurković, Miljenko, Zagreb: Filozofski fakultet: Odsjek za povijest.

Anja Ivić

UDC: 929.52Šubići:929.52Nelipići(497.5Bribir)“13“

929.7(497.5Bribir)(091)

Review (scientific) paper

RELATIONS BETWEEN FAMILIES ŠUBIĆ AND NELIPIĆ IN XIV. CENTURY

Summary: *This paper analyses the history of the Krka river basin in the 14th Century, particularly focusing on the relationship between the aristocratic families Šubić and Nelipić. Furthermore, this paper includes foreign forces, such as Venetians, and the constant presence of the Hungarian crown on this area during the ruling of Charles Robert and Louis I.*

A great part of the relationship between the history of families Šubić and Nelipić abounds with behind the scenes games and alliances, which this paper documents year by year. The paper also demonstrates the changes in the territories and ranges of influences of both families. This paper is based on the doctoral dissertation by Ante Birin, but it also includes sources prior to this one, all relevant in the context of historiography on the families Šubić and Nelipić and the historiography on the 14th Century. To conclude, the revising character of this paper, whose main aim is to point to some still unanswered questions in the history of the Krka river basin in the 14th Century, is strongly emphasized. Furthermore, the aim is to induce further reinterpretations of this complex part of history and even more complex relationship of the two families present on this area.

Key words: *XIV. century, Nelipić, family relations, the river Krka basin, Šubić*

Anja Ivić

UDC: 929.52Šubići:929.52Nelipići(497.5Bribir)“13“
929.7(497.5Bribir)(091)
Lavoro (scientific) chiaro

LE RELAZIONI DELLE FAMIGLIE ŠUBIĆ E NELIPIĆ NEL XIV SECOLO

Riassunto: *L'articolo analizza la storia del fiume Krka nel XIV secolo, concentrandosi in particolare sui rapporti delle famiglie nobili Šubić e Nelipić. Inoltre, l'articolo coinvolge la penetrazione straniera come Veneziani e la costante presenza della corona ungherese, in queste zone durante il regno di Karlo Robert e Ludovik I. Gran parte della storia delle relazioni delle famiglie Šubić e Nelipić rendono le lotte interne e fanno vari patti, che il lavoro documenta anno dopo anno, così come i cambiamenti nella portata del territorio e nell'influenza di entrambe le famiglie. Il documento si basa sulla tesi di dottorato di Ante Birina, ma anche include le fonti più antiche, tutte le pertinenti nel contesto storiografico delle famiglie Šubić e Nelipić, così come nel contesto della storiografia del XIV secolo.*

In conclusione, viene enfatizzato il carattere generale dell'opera, il cui obiettivo principale è indicare alcune aree aperte nella storia del fiume Krka nel XIV secolo ed incoraggiare ulteriori ricerche e reinterpretazioni di questa complessa parte della storia e delle relazioni ancora più complesse tra le due grandi famiglie in queste aree.

Parole chiave: *XIV secolo, Nelipić, relazioni familiari, fiume Krka, Šubić*